

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра дошкільної і початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН ІПП

С.М. Кондратюк
28 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

галузь знань **А Освіта**
спеціальність **А2 Дошкільна освіта**
освітня-програма **Дошкільна освіта**
Мова навчання **українська**

Погоджено науково-методичною
комісією ННІПП
28 серпня 2025 р.
Голова
Ю. А. Бондаренко
доктор пед. наук, професор

Розробник:

Колишкіна Алла Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної і початкової освіти

Протокол № 01 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Павлущенко Н. М., канд. пед. наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
1-й		1-й	
Лекції			
18 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
20 год.		4 год.	
Самостійна робота			
78 год.		108 год.	
Консультації:			
4 год.		2 год.	
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин – 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни «Загальна педагогіка» забезпечити теоретичну і практичну підготовку здобувачів освіти до виконання функціональних обов'язків вчителя загальноосвітньої школи, вихователя в закладах дошкільної освіти України; навчання здобувачів стратегії практичного використання основних знань з педагогіки, застосування їх на практиці, в конкретній сфері професійної діяльності; вироблення стійкої мотивації до ґрунтовного вивчення педагогіки та здійснення професійної самоосвіти.

2.1. Завдання курсу «Загальна педагогіка»:

– *теоретичні*: формування у здобувачів уявлень про процес навчання і виховання особистості, розвиток психолого-педагогічного мислення, засвоєння здобувачами системи знань, принципів, форм, методів і прийомів освітньої діяльності;

– *практичні*: формування вмінь і навичок організації освітньої роботи, розвиток умінь моделювання педагогічних ситуацій, наближених до умов закладів освіти, формування досвіду конструювання та проведення освітніх заходів, розвиток потреби самовдосконалення і ознайомлення з технологіями

самовиховання; розвиток критичного, креативного мислення, розвиток здібностей до професійної рефлексії та самовдосконалення.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» першого рівня вищої освіти за спеціальністю А2 Дошкільна освіта у здобувачів освіти необхідно **сформувати інтегральну, загальні і фахові компетентності**, а саме:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ФК-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

ФК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

ФК-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

ФК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

ФК-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

ФК-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

ФК-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

ФК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Загальна педагогіка» є першим етапом опанування основами педагогіки, формування базових понять, уявлень про структуру та зміст педагогіки як науки.

3. Результати навчання за дисципліною

	Програмні результати навчання
ПРН-1	Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.
ПРН-2	Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.
ПРН-3	Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.
ПРН-6	Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
ПРН-9	Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний освітній простір закладу дошкільної освіти.
ПРН-11	Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.
ПРН-12	Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.
ПРН-15	Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.
ПРН-17	Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПРН-19	Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
ПРН-20	Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.
ПРН-21	Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Здобувач освіти: виявляє всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з курсу «Загальна педагогіка», матеріали передбаченої програми; – опрацьовує основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; – проявляє творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу з методики навчання громадянської та історичної освітньої галузі; – засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
82 – 89	Здобувач освіти: виявляє систематичні та глибокі знання навчального матеріалу курсу «Загальна педагогіка» вище середнього рівня; – демонструє уміння виконувати завдання, передбачені програмою; – опрацьовує літературу, рекомендовану програмою; – володіє традиційними та новими методичними підходами до викладання конкретних тем, наводить приклади за сучасними підходами; – засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
74 – 81	Здобувач освіти: загалом: має добрі знання навчального матеріалу з курсу «Загальна педагогіка»; – при виконанні передбачених програмою завдань припускає низку помітних помилок; – опрацьовує основну літературу до теми; – демонструє систематичний характер знань з методики навчання громадянської та історичної освітньої галузі; – здатний до самостійного рішення подальшої професійної діяльності.
64 – 73	Здобувач освіти: має знання навчального матеріалу з курсу «Загальна педагогіка» в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; – справляється з виконанням завдань, передбачених програмою; – ознайомлюється з основною літературою, рекомендованою програмою; – припускає значну кількість помилок або недоліків у

	відповідях на запитання з методики навчання громадянської та історичної освітньої галузі та при виконанні завдань тощо, принципів, які може усунути самостійно.
60 – 63	Здобувач освіти: виявляє знання основного навчального матеріалу з курсу «Загальна педагогіка» в мінімальному обсязі, але необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; – в основному виконує завдання, передбачені програмою; – ознайомлюється з основною літературою, рекомендованою програмою; – припускає помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача
35 – 59	Здобувач освіти: має значні прогалини в знаннях з курсу «Загальна педагогіка»; – допускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
1 – 34	Здобувач освіти: не має знань зі значної частини навчального матеріалу з курсу «Загальна педагогіка»; – допускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; – не спроможний самостійно засвоїти програмовий зміст.

Розподіл балів

Поточний контроль			Контроль самостійної роботи	Сума	Підсумовий (екз.)	Загальна сума
Розділ	Тема					
Розділ 1	T.1.1	5	5	75	25	100
	T.1.2	5				
	T.1.3	5				
	T.1.4	10				
Розділ 2	T.2.1	10	10			
	T.2.2	5				
	T.2.3	10				
	T.2.4	10				
Разом		60	15			

T 1.1, T 1.2 ... T 5.3 – теми розділів

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 р.), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 р. при оцінюванні результатів навчання з дисципліни «Загальна педагогіка» можливе перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах, тощо), що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, тестування, презентації результатів виконаних завдань, оцінка самостійної роботи здобувачів освіти.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні основи педагогічної науки та освітньої галузі.

Тема 1.1. Предмет, об'єкт і завдання сучасної педагогіки. Педагогіка як наука. Основні педагогічні категорії. Система педагогічних наук. Міжпредметні зв'язки педагогіки.

Тема 1.2. Нормативно-правові засади управління та реформування сучасної системи освіти в Україні.

Тема 1.3. Проблеми розвитку особистості та їх значення для виховання. Поняття про особистість, її розвиток та формування. Роль спадковості, середовища й діяльності в розвитку особистості. Виховання, навчання і розвиток особистості.

Тема 1.4. Загальні та вікові закономірності, особливості індивідуального розвитку особистості. Періодизація вікового розвитку особистості. Поняття про кризи вікового розвитку особистості. Особливості розвитку: раннього дитинства; переддошкільного віку; дошкільного віку; молодшого шкільного віку; підлітків; старшокласників.

Розділ 2. Основи теорії навчання (Дидактика).

Тема 2.1. Історія українського шкільництва та педагогіки. Виховання і навчання у первісних та родових племенах на території України. Культурний та освітній розквіт Київської Русі (період княжої доби). Освіта та розвиток педагогічної думки в епоху культурного відродження України (XVI—XVIII ст.). Українська освіта та педагогіка наприкінці XVIII – на початку XX ст. Уроки XX століття: шлях до національної школи.

Тема 2.2. Сутність процесу навчання. Закономірності й принципи навчання. Види закономірностей навчання. Сутність процесу навчання. Розуміння закономірностей навчання, їх характеристика. Принципи навчання, їх характеристика.

Тема 2.3. Методи навчання та їх класифікація. Поняття методу, прийому та засобу навчання. Класифікація методів навчання. Суть та зміст методів навчання. Вибір методів навчання.

Тема 2.4. Організаційні форми навчання. Урок як основна форма навчання НУШ. Класифікація уроків. Вимоги до сучасного уроку НУШ. Структура уроку (макроструктура; мікроструктура). Особливості організації освітнього процесу в Польщі.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. р.		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ												
Тема 1.1. Предмет, об’єкт і завдання сучасної педагогіки.	10	2	2	–	–	6		1	1	–	–	10
Тема 1.2. Нормативно-правові засади управління та реформування сучасної системи освіти в Україні	13	2	2	–	1	8		1		–	–	10
Тема 1.3. Проблеми розвитку особистості та їх значення для виховання	11	2	2	–	1	6		1		–	–	10
Тема 1.4. Загальні та вікові закономірності, особливості індивідуального розвитку особистості	18	4	4	–	–	10		1	1	–	1	10
РОЗДІЛ 2. ОСНОВИ ТЕОРІЇ НАВЧАННЯ (ДИДАКТИКА)												
Тема 2.1. Історія українського шкільництва та педагогіки	14	4	2	–	–	10		1		–	1	10
Тема 2.2 Сутність процесу навчання. Закономірності й принципи навчання.	16	2	2	–	–	12				–	–	14
Тема 2.3. Методи навчання та їх класифікація.	19	2	4	–	1	12		1		–	–	14
Тема 2.4. Організаційні форми навчання. Урок як основна форма навчання НУШ. Особливості організації освітнього процесу в Польщі.	19	2	2	–	1	14				–	–	20
Усього годин	120	18	20	–	4	78	120	6	4	–	2	108

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	1.1. Предмет, об'єкт і завдання сучасної педагогіки	2	1
2.	1.2. Нормативно-правові засади управління та реформування сучасної системи освіти в Україні	2	
3.	1.3. Проблеми розвитку особистості та їх значення для виховання	4	1
4.	1.4. Загальні та вікові закономірності, особливості індивідуального розвитку особистості	2	–
5.	2.1. Історія українського шкільництва та педагогіки	2	1
6.	2.2. Сутність процесу навчання. Закономірності й принципи навчання	2	
7.	2.3. Методи, засоби навчання та їх класифікація	4	
8.	2.4. Організаційні форми навчання. Урок як основна форма навчання НУШ. Класифікація уроків. Вимоги до сучасного уроку НУШ. Структура уроку (макроструктура; мікроструктура). Особливості організації освітнього процесу в Польщі.	2	1
Разом		20	4

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Волкова Н.П. Педагогіка. Київ : Видавничий центр «Академія», 2003. 576 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. Київ, Видавництво Ліра-К. 2016, 608 с. [URL: https://westudents.com.ua/knigi/344-pedagogka-zaychenko-B.html](https://westudents.com.ua/knigi/344-pedagogka-zaychenko-B.html)
3. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Київ, 2007. 137 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 527 с.
5. Ягупов В. В. Педагогіка: навч. посіб. Київ : Либідь, 2003. 560 с.
6. Ярошинська О.О. Загальні основи педагогіки. Навчально-методичний посібник. Умань: РВЦ «Софія». 2008. 152 с.

Додаткові:

1. Антонова О.Є. Базові знання з педагогіки: становлення, розвиток, технологія формування: Монографія: Вид. 2-ге, допов Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2004. 276 с.
2. Алексюк А. М. Загальні методи навчання. Київ : Освіта, 1997. 264 с
3. Бондарчук О. Л, Бондарчук Л. І. Основи психологи та педагогіки : *Курс лекцій*. Київ : МАУП, 2009. 163 с.
4. Бут Тоні. Індекс інклюзії : розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл : навчальний посіб. Київ : Плеяди, 2015. 190 с.
5. Галузинський В. М., Євтух М. Б. Педагогіка: теорія та історія. Київ : Вища шк., 1995. 237 с.
7. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 373 с.
8. Закон України «Про освіту». (2017). № 2145-VIII, 05.09. 2017 р.
9. Концепція Нової української школи URL : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
10. Кузьмінський А.І. , Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. Київ : Знання, 2007. 447 с.
11. Енциклопедія освіти. Упор. Бех І. Д., Бібік Н. М., Биков В. Ю. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 140 с.